

Ambalajlı Su Üretiminin Boyutları, Ticareti, Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Su Haktır, Susuzluk Engeldir:
Her Damla İnsanlık İçin!

Bilgi Notu

KALKINMA
ATÖLYESİ

Bilim, Kültür, Eğitim, Araştırma, Uygulama, Üretim ve İşletme Kooperatifi
Çankaya Mah. Üsküp Cad. No: 16/14 Çankaya - Ankara
+ 90 553 211 38 97

f @ kalkinmaatolyesi

in kalkinmaatolyesi

@ info@ka.org.tr

e www.ka.org.tr

RIT Research Institute
on Turkey

Bu Bilgi Notu, Research Institute on Turkey tarafından desteklenmiştir. Projede yer alan görüşler Research Institute on Turkey'nin görüşlerini temsil etmez.

Su Haktır, Susuzluk Engeldir:
Her Damla İnsanlık İçin!

Ambalajlı Su Üretiminin Boyutları, Ticareti, Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Hazırlayanlar

Ertan Karabıyık
Yiğit Yüksel

Katkı verenler

Özgür Çetinkaya
Kurtuluş Karaşın

Tasarım

Karaşın Grafik Tasarım

Mart 2025, Ankara

*Bu Bilgi Notu,
Kalkınma Atölyesi Kooperatifi
uzmanlarından Ertan Karabıyık
ile Susuzluk ve Yoksulluk Projesi
Asistanı Yiğit Yüksel tarafından
hazırlanmıştır.*

Giriş

Su, yaşamın vazgeçilmez temel maddesidir. Sağlıklı, sürekli, düzenli ve yeterli içme suyu bir insan hakkı olup, erişebilir olmalıdır. İçme suyu çok yakın zamana kadar kuyulardan, tulumbalardan, doğadaki kaynaklardan, musluklardan sağlanırken kirlilikten kaynaklanan nedenler, kuraklık ve onun yarattığı susuzluktan dolayı plastik, cam ve benzeri ambalajlarla ambalajlı su üretilmeye başlanmış ve bunun sektörü yaratılmıştır.

İlk ambalajlı içme suyu, 19. yüzyılın ortalarında üretilmeye başlanmıştır. Dünyada özellikle 1840 ve 1850'lerde, doğal kaynak suları şişelenerek satılmaya başlanmıştır. Bu dönemde, özellikle Avrupa'da, doğal mineralli suların sağlık üzerindeki olumlu etkileri keşfedilmiş ve bu sular şişelenerek tüketicilere sunulmuştur. ABD'de ise 19. yüzyılın sonlarında ve 20. yüzyılın başlarında şişelenmiş su ticareti yaygınlaşmaya başlamıştır. Günümüzde ise ambalajlı içme suyu, dünya genelinde yaygın bir tüketim ürünü haline gelmiştir.

Ambalajlı su tüketimi kırsal alanlarda bile yaygınlaşmış, milyarlarca plastik ya da cam şişe ve damacana için büyük bir pazar yaratılmıştır. Bu rapor ambalajlı su üretimi ve bunun piyasası üzerine genel bir değerlendirme yapmakta, sektörün yarattığı sorunlara dair çözüm önerileri sunmaktadır.

Dünyada Ambalajlı Su Üretiminin Boyutları ve Sorunları

Günümüzde ambalajlı su sektörü, küresel ölçekte hızlı bir büyüme trendi içerisinde. Su kaynaklarının azalması, temiz ve güvenilir içme suyuna erişim ihtiyacı, tüketici alışkanlıklarındaki değişimler ve artan şehirleşme, bu sektörün büyümesini etkileyen başlıca faktörler arasında yer almaktadır. 2023 yılı itibarıyla dünya genelinde ambalajlı su pazarının büyüklüğü 300 milyar ABD dolarını aşmış durumdadır ve her yıl yaklaşık yüzde 6 oranında büyüdüğü belirtilmektedir.

Ambalajlı su pazarının büyümesini ve yaygınlaşmasını belirleyen faktörler aşağıdaki başlıklar altında toplanmıştır.

1 Sağlık ve hijyen endişeleri

Özellikle gelişmekte olan ülkelerde temiz suya erişim sorunu, ambalajlı suyu güvenilir bir alternatif haline getirmektedir. Bu durum, sektörün büyümesine önemli bir katkı sağlamaktadır.

2 Kentleşme ve hareketli yaşam tarzı

Büyük şehirlerdeki hızlı yaşam temposu ve mobilite, tüketicilerin pratik ve hijyenik ambalajlı suyu tercih etmesine yol açmaktadır. Şehirlerde büyüyen nüfusa içilebilir su sağlamanın zorlaşması da bu sektörün büyümesinde katkı sağlamıştır.

3 Markalaşma ve pazarlama stratejileri

Ambalajlı su şirketleri, premium ürünler ve etkili pazarlama kampanyalarıyla pazar paylarını artırmaktadır. Özellikle lüks ve doğal kaynak suları tüketicilerin ilgisini çekmektedir.

4 Plastik kirliliği ve sürdürülebilirlik

Tek kullanımlık plastiklerin çevreye olan olumsuz etkileri, sektörde geri dönüşüm ve sürdürülebilir ambalaj çözümlerini ön plana çıkarmaktadır. Cam şişeler ve biyolojik olarak

parçalanabilen ambalajlar gibi alternatifler giderek yaygınlaşmaktadır.

Ülkelere göre ambalajlı su üretimi ve tüketimi büyük bir ekonomik faaliyet olup, her yıl büyüme eğilimindedir. Küresel ölçekte ambalajlı su üretimi ve tüketiminde bulunan başlıca ülkeler aşağıdaki gibidir:

Amerika Birleşik Devletleri:

Dünyanın en büyük ambalajlı su pazarına sahip olan ABD, Nestlé, Coca-Cola (Dasani) ve PepsiCo (Aquafina) gibi dev markalara ev sahipliği yapmaktadır. Ülkede yıllık ambalajlı su tüketimi **50 milyar litreyi** aşmaktadır.

Çin:

Hem üretim hem de tüketim açısından küresel pazarın önemli bir oyuncusu olan Çin'de yıllık tüketim **45 milyar litrenin** üzerindedir. Wahaha ve Nongfu Spring gibi yerel markalar, sektörde lider konumdadır.

Hindistan:

Temiz suya erişim sorunu ve artan nüfus, Hindistan'da ambalajlı su tüketimini hızla yaygınlaşmaktadır. Bisleri, Kinley ve Aquafina gibi markalar, ülke pazarında öne çıkmaktadır.

Avrupa:

Fransa'da Evian ve Perrier, Almanya'da Gerolsteiner, İtalya'dan San Pellegrino gibi markalar, global pazarda önemli bir yer edinmiş durumdadır.

Ambalajlı su sektörü, küresel ölçekte büyümeye devam ederken, plastik kirliliği ve sürdürülebilirlik gibi çevresel sorunlar, sektörün geleceğini şekillendirmektedir. Geri dönüşüm, yenilikçi ambalajlama çözümleri ve çevre dostu üretim yöntemleri, sektörün önümüzdeki yıllarda odaklanması gereken kritik alanlar olarak öne çıkmaktadır.

Küresel ölçekte ambalajlı su sektörü, hızlı büyümesine ve tüketicilere sunduğu kolaylıklara rağmen, çeşitli eleştirilere maruz kalmaktadır. Bu eleştiriler genellikle

Küresel Ambalajlı Su Pazarı Raporları

- Statista: Ambalajlı su pazarına dair istatistikler ve trendler: Statista - Bottled Water Market
- Grand View Research: Küresel ambalajlı su pazarı büyüklüğü ve tahminleri: Grand View Research - Bottled Water Market

Ülke Bazında Ambalajlı Su Tüketimi ve Üretimi

- Euromonitor International: Ülkelerin ambalajlı su pazarına dair detaylı analizler: Euromonitor International
- IBISWorld: ABD ve diğer ülkelerdeki ambalajlı su endüstrisi raporları: IBISWorld - Bottled Water Production

Sürdürülebilirlik ve Plastik Kirliliği

- UNEP (Birleşmiş Milletler Çevre Programı): Plastik kirliliği ve sürdürülebilir çözümler: UNEP - Plastic Pollution
- World Wildlife Fund (WWF): Plastik atıkların çevreye etkisi ve geri dönüşüm: WWF - Plastic Waste

çevresel, sosyal ve ekonomik boyutlarda yoğunlaşmaktadır. Ambalajlı su sektörüne yönelik getirilen başlıca eleştiriler:

Plastik Kirliliği ve Çevresel Etkiler

Tek kullanımlık plastik atıklar:

Ambalajlı su sektörü, özellikle pet şişeler nedeniyle büyük miktarda plastik atık üretmekte, bu atıkların önemli bir kısmı geri dönüştürülmemekte ve çevre kirliliğine neden olmaktadır.

Okyanus kirliliği:

Plastik şişeler, okyanuslara atılarak, karışarak ve su kaynaklarında birikerek deniz yaşamını tehdit etmektedir. Mikroplastikler, besin zincirine karışarak insan sağlığını da riske atmaktadır.

Karbon ayak izi:

Ambalajlı suyun üretimi, taşınması ve dağıtımı sırasında önemli miktarda karbon salınımına yol açmaktadır. Bu durum, iklim değişikliğini olumsuz etkilemektedir.

Kaynakların Ticarileştirilmesi

Su kaynaklarının özelleştirilmesi:

Ambalajlı su şirketleri, yerel su kaynaklarını ticarileştirerek bu kaynaklara erişimi kısıtlamaktadır. Bu durum, özellikle su kıtlığı yaşanan bölgelerde adaletsizliğe yol açmaktadır.

Yerel toplulukların hakları:

Bazı bölgelerde ambalajlı su şirketleri, yerel halkın suya erişimini engellemekte veya su kaynaklarını aşırı kullanarak çevresel dengeleri bozmaktadır.

Sağlık ve Güvenlik Endişeleri

Kimyasal maddeler:

Plastik şişelerde bulunan BPA (Bisfenol A) gibi kimyasallar, suya karışarak insan

sağlığına zarar vermektedir. Bu durum, özellikle uzun süreli kullanımda risk oluşturmaktadır.

Hijyen Sorunları:

Bazı ambalajlı suların, musluk suyundan daha güvenli olmadığı iddia edilmektedir. Hatta bazı durumlarda ambalajlı suların mikrobiyolojik ve kimyasal kirlilik içerdiği tespit edilmiştir.

Ekonomik ve Sosyal Adaletsizlik

Maliyet:

Ambalajlı su, musluk suyuna kıyasla çok daha pahalıdır. Bu durum, özellikle düşük gelirli kesimler için ekonomik bir yük oluşturmaktadır.

Gelişmekte olan ülkelerdeki etkiler:

Temiz suya erişimin kısıtlı olduğu ülkelerde, ambalajlı su şirketleri pahalı ürünler sunarak temel bir ihtiyacı ticarileştirmekte, sosyal adaletsizliği artırmaktadır.

Pazarlama ve Tüketici Algısı

Yanıltıcı pazarlama:

Bazı ambalajlı su markaları ürünlerini “doğal” veya “sağlıklı” olarak pazarlarken, aslında satılan suyun musluk suyundan farksız olduğu iddia edilmektedir.

Lüks tüketim:

Premium ambalajlı su markaları, lüks tüketimi teşvik ederek suyun temel bir insan hakkı olmaktan çıkıp bir statü sembolü haline gelmesine neden olmaktadır.

Alternatif Çözümlerin Göz Ardı Edilmesi

Musluk suyu altyapısının ihmal edilmesi:

Ambalajlı suya olan talep, bazı ülkelerde musluk suyu altyapısının iyileştirilmesi çabalarını zayıflatmaktadır. Oysa temiz ve güvenilir musluk suyu hem çevre hem de ekonomi açısından daha sürdürülebilir bir çözüm sunmaktadır.

Geri dönüşüm ve sürdürülebilirlik eksikliği:

Ambalajlı su sektörü, geri dönüşüm ve sürdürülebilir ambalajlama konusunda yeterli adımları atmakta yavaş davranmaktadır. Bu durum, çevresel sorunları daha da derinleştirmektedir.

Etik ve Yasal Sorunlar

Yasal düzenlemelerin yetersizliği:

Bazı ülkelerde ambalajlı su sektörüne dair yasal düzenlemeler yetersiz kalmaktadır. Bu durum, şirketlerin çevresel ve sosyal sorumluluklarını yerine getirmemesine neden olmaktadır.

Şeffaflık eksikliği:

Ambalajlı su şirketleri, su kaynaklarının kullanımı ve üretim süreçleri konusunda yeterince şeffaf davranmamaktadır.

Ambalajlı su sektörü, küresel ölçekte büyük bir pazar haline gelmiş olsa da, çevresel, sosyal ve ekonomik açıdan önemli eleştirilere maruz kalmaktadır. Plastik kirliliği, su kaynaklarının ticarileştirilmesi ve tüketici sağlığına yönelik riskler taşımaktadır. Bu sorunların çözümü hükümetlerin daha sıkı düzenlemeler getirmesi ve temiz suya erişimi bir insan hakkı olarak güvence altına alması büyük önem taşımaktadır.

Plastik Kirliliği ve Çevresel Etkiler

- UNEP (Birleşmiş Milletler Çevre Programı): UNEP - Plastic Pollution
- WWF (World Wildlife Fund): WWF - Plastic Waste

Su Kaynaklarının Ticarileştirilmesi

- The Guardian - Water Privatization: The Guardian - Water
- Food & Water Watch: Food & Water Watch - Water Privatization
- Su hakkı: <https://suhakki.org/>

Sağlık ve Güvenlik Endişeleri

- Harvard T.H. Chan School of Public Health: Harvard - BPA and Health
- Consumer Reports - Bottled Water Safety: Consumer Reports

Ekonomik ve Sosyal Adaletsizlik

- The World Bank - Water Inequality: World Bank - Water
- OECD - Water Governance: OECD - Water

Pazarlama ve Tüketici Algısı

- The New York Times - Bottled Water Marketing: NY Times - Bottled Water
- BBC - The Truth About Bottled Water: BBC - Bottled Water

Konu hakkında detaylı bilgilenebilirsiniz...

Türkiye’de Ambalajlı Su Sektörünün Genel Görünümü

Türkiye’deki ambalajlı su sektörünün üretim ve tüketim açısından gelişmesinde mevcut doğal su kaynakları, artan şehirleşme, sağlık bilinci ve hijyen endişeleri başlıca faktörler arasında yer almaktadır. Türkiye, Avrupa’nın en büyük ambalajlı su üreticilerinden biridir. Ülke genelinde 200’den fazla ambalajlı su markası bulunmaktadır. Türkiye Ambalajlı Su Üreticileri Derneği (SUDER) verilerine göre, Türkiye’de yıllık ambalajlı su üretimi yaklaşık 11 milyar litredir. Türkiye, coğrafi konumu ve zengin su kaynakları sayesinde Avrupa, Orta Doğu ve Asya pazarlarına ambalajlı su ihracatı yapmaktadır. Kişi başına ambalajlı su tüketimi 2023 yılı itibariyle kişi başı yıllık yaklaşık 130 litredir. Özellikle büyük şehirlerde (İstanbul, Ankara, İzmir gibi) kişi başına ambalajlı su tüketimi bundan daha

yüksektir. Bunun temel nedeni, şehirleşme, yoğun iş temposu ve musluk suyuna olan güvensizliktir. Türkiye’de ambalajlı su pazarı, yerel ve uluslararası markalar arasında rekabete sahne olmaktadır. Erikli, Saka, Pınar, Hayat, Nestlé Pure Life ve Danone gibi markalar pazarın önemli bir kısmını kontrol etmektedir. Son yıllarda premium ve doğal kaynak sularına olan talep artmıştır.

Türkiye’de 2023 yılında üretilen ambalajlı su miktarı 10.8 milyar litredir. Koronavirüs salgının olduğu 2019-2020 yıllarında ambalajlı su tüketimi düşüşe geçmek ile birlikte 2021 yılından sonra yükselme eğilimi gösterse de yükseliş süreklilik kazanmamıştır (Grafik 1).

Türkiye Ambalajlı Su Üreticileri Derneği (SUDER)

- SUDER Resmi Web Sitesi
- SUDER, Türkiye'deki ambalajlı su sektörüne dair istatistikler, raporlar ve analizler sunmaktadır.

TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu)

- TÜİK Resmi Web Sitesi
- TÜİK, su tüketimi ve üretimi ile ilgili resmi verileri yayınlamaktadır.

Euromonitor International

- Euromonitor - Türkiye Ambalajlı Su Pazarı
- Türkiye'deki ambalajlı su pazarına dair detaylı pazar analizlerine buradan ulaşılabilir.

Tarım ve Orman Bakanlığı

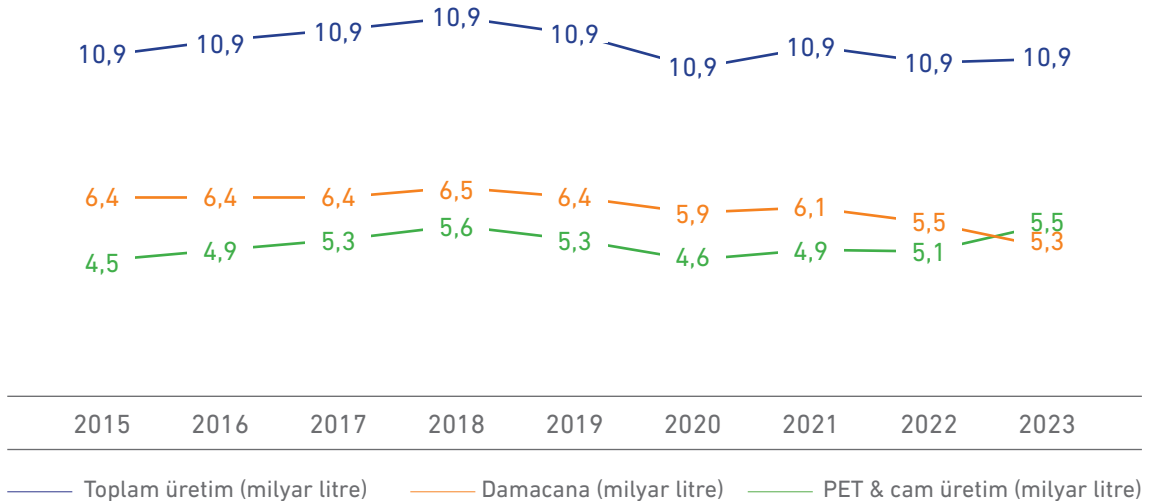
- Tarım ve Orman Bakanlığı - Su Kaynakları
- Türkiye'nin su kaynakları ve yönetimi hakkında bilgiler bu sitede yer almaktadır.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

- Çevre Bakanlığı - Geri Dönüşüm ve Atık Yönetimi
- Plastik atıklar ve geri dönüşüm politikaları hakkında bilgilere buradan ulaşılabilir.

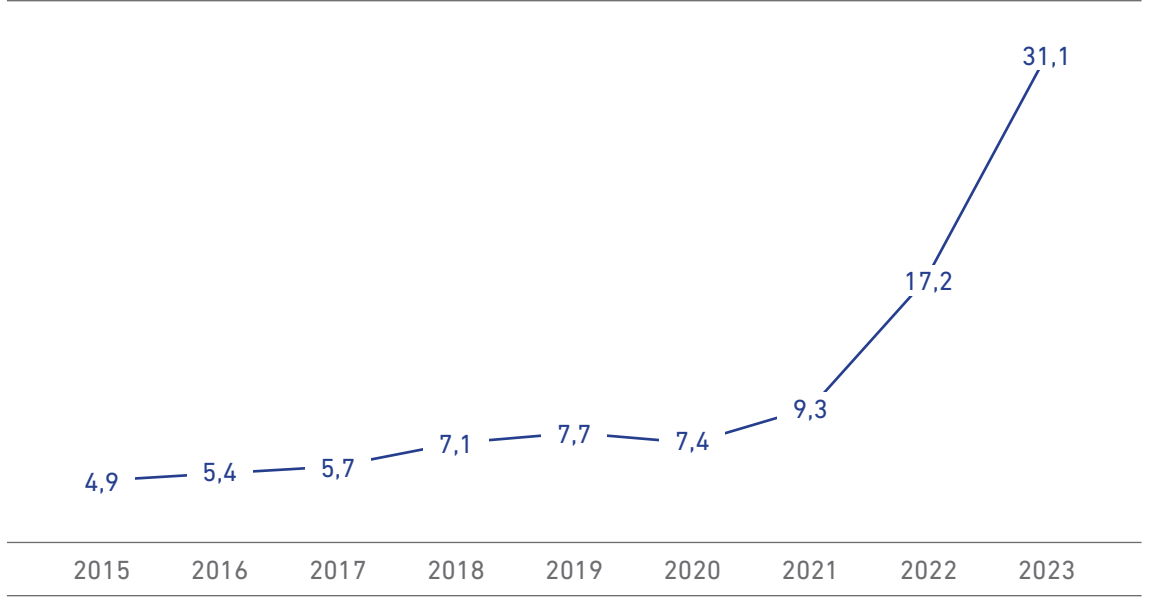
Haber Kaynakları

- Dünya Gazetesi: Dünya Gazetesi - Ambalajlı Su Sektörü
- Hürriyet: Hürriyet - Ambalajlı Su Tüketimi
- Su hakkı: <https://suhakki.org/>

Grafik 1: Türkiye'de Yıllara ve Türleere Göre Toplam Ambalajlı Su Üretimi (Milyar Litre)

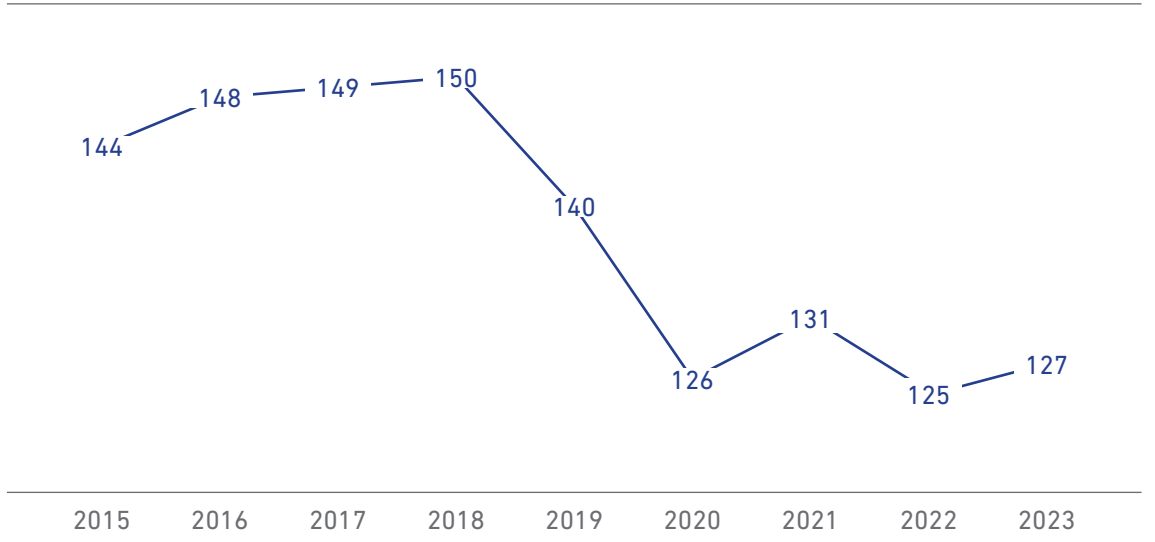
Türkiye’de ambalajlı su üretimi parasal büyüklüğü 2021 yılına kadar küçük miktarlarda artsa da 2020 yılında koronavirüs salgınından dolayı düşüş göstermiştir. 2021 yılından sonra ise ambalajlı su pazarının parasal büyüklüğü enflasyonun da etkisiyle neredeyse her yıl ikiye katlanarak artmıştır (Grafik 2).

Grafik 2: Türkiye’de Ambalajlı Su Üretiminin Yıllara Göre Pazar Büyüklüğü (Milyar TL)

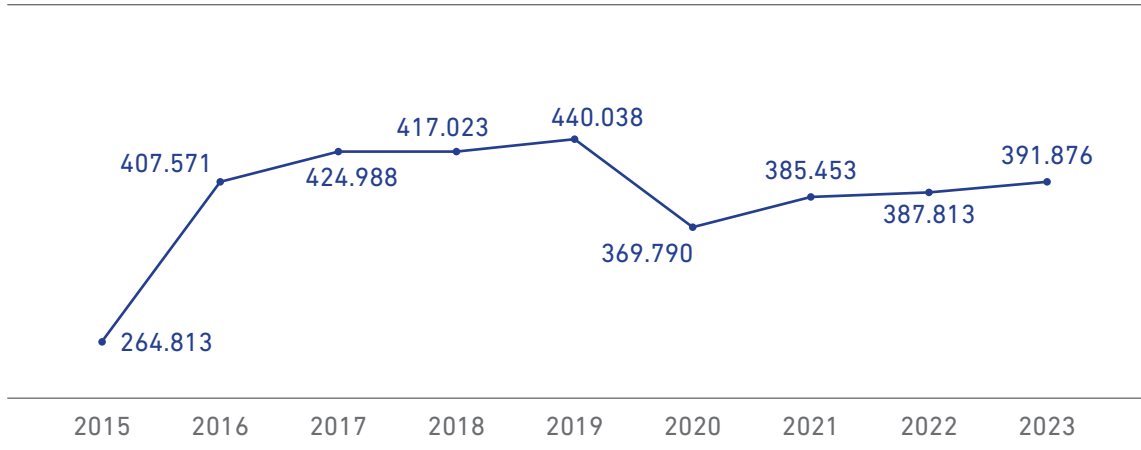
2015 yılından 2018 yılına kadar kişi başına bir artış görülse de 2019 yılında ambalajlı su tüketiminde bir düşüş yaşanmıştır (Grafik 3).

Grafik 3: Türkiye’de Yıllara Göre Kişi Başı Ambalajlı Su Tüketimi (milyon litre)

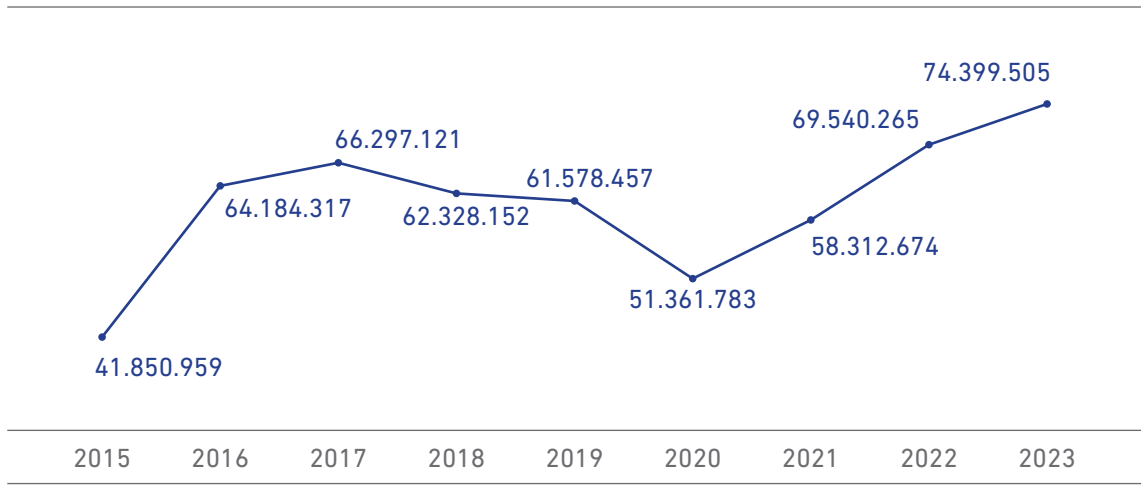

Türkiye’de son yıllarda ambalajlı su ihracatında 2018 yılından itibaren düşüşler yaşanmaktadır. Bunun temel nedeni ulaşım ve maliyetlerde ortaya çıkan artışlardır. 2023 yılında Türkiye’nin ihraç ettiği ambalajlı su miktarı 127 milyon litre (Grafik 4) olup 75 milyon USD’lik ihracat büyüklüğü söz konusudur (Grafik 5).

Grafik 4: Türkiye’de Ambalajlı Su İhracatının (Ton) Yıllara Göre Değişimi

Grafik 5: Türkiye’de Ambalajlı Su İhracatından Elde Edilen Gelir (USD)

* Bu grafikler Türkiye’deki Ambalajlı Su Üreticileri Derneği (SUDER)’in internet sitesinde yer verilen istatistiklerden yararlanılarak hazırlanmıştır. Kaynak: suder.org.tr/ambalajli-su/istatistik

Öneriler

1. Musluk Suyu Altyapısının İyileştirilmesi

Ambalajlı suya olan talebi azaltmak için, musluk suyu altyapısının iyileştirilmesi ve temiz suya erişimin yaygınlaştırılması gerekmektedir. Bu, hem çevresel hem de ekonomik açıdan daha sürdürülebilir bir çözüm sunmaktadır. Yerel yönetimler, musluk suyunun kalitesini artırmak için filtreleme ve arıtma sistemlerini güçlendirmelidir. Yoksulların içilebilir musluk suyuna erişimi desteklenmelidir.

2. Su kaynaklarının korunması

Ambalajlı su şirketleri, yerel su kaynaklarını aşırı kullanmaktan kaçınmalı ve su kaynaklarının sürdürülebilir yönetimi için çalışmalar yapmalı. Hükümetler, su kaynaklarının özelleştirilmesini sınırlayan ve yerel toplulukların suya erişim hakkını koruyan yasal düzenlemeler getirmeli.

Sürdürülebilir ambalajlama çözümleri

Plastik kirliliğini azaltmak için geri dönüştürülebilir ve biyolojik olarak parçalanabilen ambalajların kullanımı teşvik edilmelidir. Cam şişe gibi alternatif ambalajlama yöntemleri yaygınlaştırılmalıdır. Şirketler, geri dönüşüm oranlarını artırmak için tüketicileri bilinçlendirme kampanyaları düzenlemeli ve geri dönüşüm altyapısını güçlendirmelidir.

Tüketici bilinçlendirme

Tüketiciler, ambalajlı suyun çevresel etkileri ve musluk suyu ile karşılaştırılması konusunda bilinçlendirilmeli. Musluk suyunun güvenli ve temiz olması durumunda, ambalajlı suya olan bağımlılık azaltılabilir. Yanıltıcı pazarlama uygulamalarına karşı daha sıkı denetimler yapılmalı ve tüketicilerin doğru bilgilendirilmesi sağlanmalıdır.

Yasal düzenlemeler ve şeffaflık

Ambalajlı su sektörüne yönelik yasal düzenlemeler sıkılaştırılmalı ve şirketlerin çevresel ve sosyal sorumluluklarını yerine getirmesi sağlanmalıdır. Şirketler, su kaynaklarının kullanımı ve üretim süreçleri konusunda daha şeffaf olmalı ve tüketicilere doğru bilgi sunmalıdır. Şirketlerin özellikle kırsal alanlarda yarattıkları su sorununa dair sıkı tedbirler alınmalıdır.

Ambalajlı su sektörü, hızlı bir büyüme içinde olsa da, çevresel, sosyal ve ekonomik açıdan önemli sorunlarla karşı karşıya olup, özellikle yerel toplulukların su kaynaklarını kontrol ederek büyük sosyal ve çevresel sorunlar yaratmaktadır.. Bu sorunların çözümü için sürdürülebilir üretim yöntemleri, tüketici bilinçlendirme ve yasal düzenlemeler büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, musluk suyu altyapısının iyileştirilmesi ve su kaynaklarının korunması, uzun vadede daha sürdürülebilir bir çözüm sunmaktadır.

KALKINMA
ATÖLYESİ